

Säkerhetssituationen i Libyen

RS/074/2021

Fastställelsebeslut: RA/135/2021			Version 1.0
Beslutsdatum: 2021-05-31			
Gäller för: hela myndigheten			
Gäller från och med: 2021-05-31			
Datum för revidering	Version	Avsnitt som reviderats	Beslutsbeteckning
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX

Fakta om rättsliga ställningstaganden

Rättsliga ställningstaganden utgör Migrationsverkets uttalanden om hur en författning bör tolkas och är styrande för myndighetens medarbetare. De beslutas av chefen för rättsavdelningen.

Rättsliga ställningstaganden förs in i en särskild dokumentserie, RS-serie. Dokumentserien är gemensam för hela myndigheten. Beslut om fastställande, ändringar och upphävande av ett rättsligt ställningstagande förs in i beslutsdokumentserien för chefen för rättsavdelningen.

Innehållsförteckning

Fakta om rättsliga ställningstaganden	1
1. Bakgrund och omfattningen av detta ställningstagande	3
2. Flyktingskap	3
3. Alternativt skyddsbehov och säkerhetssituationen i Libyen.....	4
3.1 Skyddsbehov på grund av dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning	4
3.2 Säkerhetsutvecklingen i Libyen	4
3.2.1 Tripolitanien.....	6
3.2.2 Cyrenaica	7
3.2.3 Fezzan	7
3.3 Rättslig bedömning av säkerhetssituationen i Libyen.....	7
4. Internflykt.....	8
5. Återvändande	8
6. Nya omständigheter	8

1. Bakgrund och omfattningen av detta ställningstagande

Rättschefen tog senast ställning till säkerhetssituationen i Libyen i oktober 2017. Det bedömdes då råda en inre väpnad konflikt i hela landet. Våldet ansågs inte vara så allvarligt att alla och envar riskerade skyddsgrundande behandling varför en individuell bedömning av den enskildes utsatthet behövde göras. Mot bakgrund av den säkerhetsutveckling som därefter skedde i Libyen¹ fastslog rättschefen i rättslig kommentar i april 2019 att samma bedömning som tidigare gällde avseende säkerhetssituationen i landet.

I detta ställningstagande görs en ny bedömning av säkerhetsläget i landet. Till grund för bedömningen ligger i huvudsak rapport från Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys (Migrationsanalys)², Libyen- Säkerhetssituationen och dess påverkan på civilbefolkningen, 2021³. I de delar annan rapportering använts hänvisas till denna löpande i det rättsliga ställningstagandet.

I detta rättsliga ställningstagande tas i huvudsak ställning till säkerhetssituationen i Libyen. I övrigt ska vid prövningen av skyddsbehov för personer från Libyen en sedvanlig asylprövning göras. I dessa delar hänvisas till relevant lagstiftning, internationell och nationell praxis och även Migrationsverkets rättsliga styrning för mer vägledning och metodstöd.

2. Flyktingskap

Vid prövning av flyktingskap ska särskilt beaktas om den sökande tillhör en utsatt grupp eller riskprofil. I fråga om bedömning av vilka grupper eller kategorier av sökande som kan vara särskilt utsatta i Libyen hänvisas till aktuell och relevant landinformation.⁴ För vidare vägledning och metodstöd i fråga om bedömning av flyktingskap hänvisas till Migrationsverkets rättsliga styrning⁵.

¹ I april 2019 inleddes den sk. Tripolioffensiven av general Haftar, se mer under avsnitt 3.2.

² Migrationsanalys (Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys) sorterar under Nationella operativa avdelningen, Sektionen för informationsanalys.

³ Migrationsverket, Migrationsanalys. Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys, Landinformation: Libyen - Säkerhetssituationen och dess påverkan på civilbefolkningen (version 2.0), 2021-03-31, Lifos 45480.

⁴ Se bl.a. Ministerie van Buitenlandse Zaken, Country of Origin Information on Libya, Juni 2020, avsnitt 4.4.

⁵ Se Rättsligt ställningstagande angående flykting- och skyddsbehovsbedömningar rörande sökande som tillhör särskilt utsatta grupper.

3. Alternativt skyddsbehov och säkerhetssituationen i Libyen

3.1 Skyddsbehov på grund av dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Om den sökande inte bedöms vara flykting ska en individuell prövning göras av om den sökande gjort sannolikt att han eller hon är alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § första stycket 1 första ledet utlänningslagen, jmf. artikel 15 a-b Skyddsgrundsdirektivet (2011/95/EU). Bestämmelserna reglerar situationen då en sökande vid ett återvändande löper risk att straffas med döden eller utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

En omständighet som kan medföra skyddsbehov är om den sökande gör sannolikt att han eller hon kan komma att frihetsberövas vid ett återvändande. Många försvarsanläggningar som formellt är under Government of National Accords (GNA) kontroll är i praktiken under olika milisers kontroll. Det finns även många illegala fängelser under olika väpnade grupper och miliser kontroll. Situationen i fängelser ser olika ut men är generellt svår. Tortyr och omänsklig behandling och bestraffning förekommer både i de försvarsanläggningar som formellt är under den libyska regeringens kontroll och även i de illegala fängelserna. Därtill har ingen myndighet full kontroll över landet och kan ge civila skydd.⁶

3.2 Säkerhetsutvecklingen i Libyen

Alltsedan Muammar Gaddafis fall år 2011 har utvecklingen i Libyen präglats av politisk- och säkerhetsmässig instabilitet. Säkerhetsläget i landet har ytterligare försämrats efter att representanthuset⁷, som initialt godkänt den FN- stödda enhetsregeringen GNA drog tillbaka stödet år 2016. Representanthusets vägran att godkänna GNA utgör grunden för den politiska situation som fortsatt råder i landet. Inte någon gång sedan Gaddafis fall har någon regering haft full kontroll över landet.

Libyen är delat i tre huvudprovinser. Två av provinserna strider inbördes om regeringsmakten: Tripolitanien i väst och Cyrenaica i öst. Tripolitanien styrs av FN- stödda GNA medan Cyrenaica styrs av representanthuset som är lierad med general Khalifa Haftars styrkor Libyan National Army (LNA)⁸.

⁶ Se bl.a. Ministerie van Buitenlandse Zaken, Country of Origin Information on Libya, Juni 2020, avsnitt 4.2.5- 4.2.6.

⁷ House of representatives

⁸ Även kallat Libyan Arab Armed Forces (LAAF).

Båda sidor stöttas av såväl regionala som globala aktörer med geopolitiska och ekonomiska intressen av ex. oljeresurserna i landet vilket påverkar konfliktutvecklingen i landet.⁹ Den tredje provinsen belägen i södra Libyen, Fezzan, styrs av olika rivaliserande klaner.

Den maktkamp som pågått sedan 2016 resulterade i april 2019 i att general Haftar inledde en offensiv mot Tripoli i syfte att avsätta den Tripolibaserade regeringen. De stridigheter som följt mellan GNA och LNA, främst i och omkring Tripoli men även i Fezzan, har lett till att civila har drabbats av det urskillningslösa våldet. Civila har främst drabbats av drönar- och flygattacker och även av militära konfrontationer som skett i befolkade områden. Av siffror från ACLED¹⁰ framgår att det under år 2020 var 319 civila skadade och 170 civila dödsoffer till följd av konflikten.¹¹

I juni 2020 bröts den 14 månader långa belägringen av Tripoli då GNA med militärt stöd från Turkiet återtog kontrollen över huvudstaden. I oktober samma år undertecknades ett avtal om vapenvila och tillbakadragande av utländska trupper inom 90 dagar som ännu inte har uppfyllts.¹² I mars 2021 tillsattes en ny övergångsregering¹³ under ledning av tillförordnad premiärminister Abdul Hamid Dbeibah till dess att formellt val sker i december i år.¹⁴

De civilas utsatthet under konflikten har i olika omgångar varit hög där bland annat GNA och LNA anklagas för att ha legat bakom våld mot civila under Tripolioffensiven. Även olika milisgruppers agerande mot civila och den pågående laglösheten är en bidragande orsak till de civilas utsatthet. Personer som uttalat sig kritiskt om våldet eller milisgrupperna har utsatts för olika repressalier, ex. försvinnanden och lönnmord där förövarna undkommit utan några rättliga påföljder. Särskilt drabbade är aktivister, politiker, advokater, domare och journalister. Därtill har IS, som år 2016 förlorade sitt fäste i Sirte och Derna, fortsatt närvaro i landet och förmåga att utföra nya attacker.¹⁵

⁹ Migrationsanalys, 31 mars 2021, avsnitt 3.2, Haftar stöttas internationellt bl.a. av Ryssland, Frankrike och Egypten. GNA stöttas bl.a. av Turkiet, Qatar, Algeriet och Italien. Formellt stöttas GNA även av EU, Unionen är dock splittrad i konflikten.

¹⁰ Armed Conflict Location & Event Data Project

¹¹ Migrationsanalys, 31 mars 2021, avsnitt 5.

¹² Migrationsanalys, 31 mars 2021, avsnitt 3.2 och 4.4.

¹³ Government of National Unity (GNU).

¹⁴ Migrationsanalys, 31 mars 2021, avsnitt 2 och 4.3.

¹⁵ Se ex. Human Rights Watch rapport Libya: Militia terrorizes town, leaving mass graves, 2021-01-07 samt Migrationsanalys, 31 mars 2021, avsnitt 5.2.2.

3.2.1 Tripolitanien

GNA- kontrollerade Tripolitanien har länge präglats av interna stridigheter mellan rivaliserande milisgrupper. Framförallt förekommer stridigheter mellan Tripolibaserade miliser och miliser som är aktiva i övriga provinsen, främst Misrata- och Zintanmilisen.

Oaktat den överenskomna vapenvilan bröt nya stridigheter ut i Tripoli i mars i år mellan GNA-lierade grupper. Det förekommer även rapportering om att pansarfordon åter förekommer i Tripoli. Därtill har bostadsområdet Tajourah, öster om Tripoli, bevittnat turkiska drönaraktiviteter och upptrappad militär närvaro.¹⁶

¹⁶ Migrationsanalys, 31 mars 2021, avsnitt 4.4.

3.2.2 Cyrenaica

Cyrenaica har inte direkt drabbats av stridigheterna under konflikten. Däremot har LNA-miliser ett hårt grepp om provinsen och ligger bakom kidnappningar, försvinnanden och tortyr mot civila som kritiserar LNA eller regeringen i öst. Islamistiska grupper såsom Madkhali Salafi, som ligger sig med LNA har starkt inflytande i säkerhetssektorn och ligger bakom övergrepp och avrättningar av civila som uppfattas som kritiska mot general Haftar.¹⁷ Denna bild av fortsatt kriminell aktivitet, mord och kidnappningar har bekräftats i rapport från UNSMIL¹⁸ i år.

3.2.3 Fezzan

Fezzanprovinsen är huvudort för Libyens oljefält. Området kontrolleras främst av olika rivaliserande etniska klaner utan centralregeringens inflytande. Även LNA och GNA har i olika omgångar opererat i området. När Haftar år 2019 mobiliserade sina styrkor mot Tripoli uppstod ett säkerhetsvakuum i området som gett utrymme för kriminella nätverk och väpnade grupper att operera fritt. Därtill har spänningar och konfrontationer uppstått mellan olika framträdande klaner i provinsen.

Civilas säkerhet tillgodoses främst av klanerna och de lokala miliser som styr området, vilket lett till att civilas säkerhet är relativt säker inom det egna området. Det föreligger dock en ovilja och säkerhetsrisk i att resa utanför det egna området till andra zoner inom provinsen. Detta eftersom de väpnade grupper och miliser som styr andra områden utsätter civila för utpressning, våld, kidnappningar och även mord baserat på klantillhörighet och påstådd tillhörighet till andra grupperingar.¹⁹

3.3 Rättslig bedömning av säkerhetssituationen i Libyen

Migrationsverket bedömer att det i Libyen fortsatt föreligger en inre väpnad konflikt med risk för att civila drabbas utan hänsyn till deras personliga situation. Det bedöms därför föreligga en inre väpnad konflikt med urskillningslöst våld, i den mening som avses i artikel 15 c i skyddsgrundsdirektivet och i 4 kap. 2 § första stycket 1 andra ledet utlänningslagen. Situationen är dock inte så allvarlig att alla och envar riskerar att drabbas av det urskillningslösa våldet. En individuell prövning av den enskildes utsatthet måste därför göras.²⁰

Säkerhetssituationen i Libyen är allvarlig. Även om det för närvarande är en lägre konfliktnivå, med sporadiska attacker, på grund av rådande vapenvila är denna situation extremt bräcklig med risk för nya konfrontationer. Eftersom det råder stor osäkerhet kring hur konflikten kommer utvecklas är det mycket viktigt att i varje enskilt ärende beakta aktuell och relevant landinformation.

¹⁷ Migrationsanalys, 31 mars 2021, avsnitt 4.

¹⁸ United Nations, United Nations Support Mission in Libya, Report of the Secretary General, 2021-01-19, para. 36-38.

¹⁹ Migrationsanalys, 31 mars 2021, avsnitt 4 samt Ministerie van Buitenlandse Zaken, Country of Origin Information on Libya, Juni 2020, avsnitt 2.5.3.

²⁰ En bedömning av den sökandes utsatthet och personliga förhållanden i det enskilda fallet ska göras i enlighet med Elgafaji-domens kriterier (den s.k. glidande skalan. Se EU-domstolens dom i målet C-465/07 (Meki Elgafaji and Noor Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie) den 17 februari 2009 .

4. Internflykt

Den pågående konflikten i Libyen påverkar hela landet, om än i varierande omfattning. Riskerna med att resa inom landet är stora med anledning av det stora antal väpnade grupperingar som finns i landet. Eftersom konflikten påverkar hela landet kan internflykt endast bli aktuellt i yttersta undantagsfall, till en stad som är mindre konfliktdrabbad. En bedömning av om resvägen till internflyktsorten är säker för personen i fråga måste alltid göras innan man bedömt om internflyktsalternativet är rimligt.²¹

5. Återvändande

Personer som inte är medborgare i Libyen har sedan år 2015 inte tillåtits återvända till landet. Det inreseförbud som beslutades om av representanthuset för flera grupper, bl.a. palestinier synes bestå varför det fortsatt får anses föreligga ett generellt verkställighetshinder för statslösa palestinier som haft sin vanliga vistelseort i landet.²² Hindret mot verkställighet får i regel anses vara tillfälligt.²³

6. Nya omständigheter

Bedömningen av det generella säkerhetsläget i Libyen har inte justerats på ett sådant sätt genom detta ställningstagande att det i sig kan utgöra sådana nya omständigheter som kan motivera en ny prövning enligt 12 kap. 19 § utlänningslagen.

²¹ Rättsligt ställningstagande angående bedömning av säker resväg i asylärenden

²² Ministerie van Buitenlandse Zaken, Country of Origin Information on Libya, Juni 2020, avsnitt 4.4.11

²³ Se rättsligt ställningstagande angående praktiska verkställighetshinder